

Uwaga na głowę...

Rak głowy i szyi to nowotwór złośliwy nosa i zatok przynosowych, jamy ustnej, języka, podniebienia, wargi, gardła, krtani, gruczołów ślinowych, ucha i tarczycy. Zachorowania na ten typ nowotworu w ostatnich latach rosną lawinowo. W Polsce w 2005 r. notowano 5 tys. nowych zachorowań, a w 2008 r. już 10 tys. To nowotwór należący do sześciu najczęściej występujących w Polsce. Główną przyczyną zachorowań jest palenie tytoniu. Wystąpieniu choroby sprzyja także picie wysokoprocentowego alkoholu. Dziś lekarze dodają, że czynnikiem wywołującym raka jamy ustnej i gardła jest wirus brodawczaka ludzkiego (*human papilloma virus* – HPV). Prognozuje się, że w latach następnych będzie obserwowany dynamiczny wzrost zachorowań.

Nowotwory złośliwe głowy i szyi są trudne do diagnozowania i leczenia. Odsetek 5-letnich przeżyć to zaledwie 50%. Tylko wczesne rozpoznanie i szybkie podjęcie leczenia może poprawić statystykę. Potrzebni są specjaliści laryngolodzy, chirurdzy szczękowo-twarzowi, radioterapeuci, onkolodzy kliniczni, radiolodzy, patomorfolodzy, psychologowie i fizyoterapeuci. Polska zajmuje jedno z ostatnich miejsc w Europie pod względem skuteczności leczenia. Podkreślenia wymaga, że czasem leczenie tych nowotworów łączy się z gwałtownym pogorszeniem jakości życia. Najważniejsze narządy zmysłów: wzroku, słuchu, węchu i smaku zlokalizowane są w obrębie głowy i szyi. Nadto podstawowe funkcje, jak oddychanie, połykanie, mowa, zależą od prawidłowego funkcjonowania narządów położonych w tej części ciała. Niesie to dodatkowy stres i obciążenie nie tylko fizyczne, lecz także psychiczne dla pacjentów.

Przez lata nowotwór został jakby „zapomniany”. Dopiero ostatnio zaczyna być o nim głośno w świecie medycznym. Powstają inicjatywy mające na celu zorganizowanie skuteczniejszego leczenia. W Poznaniu powstała Klinika Chirurgii Głowy i Szyi i Onkologii Laryngologicznej Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego. Jej kierownik, prof. Wojciech Golusiński, podkreśla, że nie-

zmiennie ważne są standardy leczenia. Chorzy powinni mieć wykonane wszystkie badania, ustaloną koncepcję leczenia, która musi być skrupulatnie przeprowadzona. Badania kontrolne służą do stwierdzenia ewentualnych wznów i natychmiastowego wprowadzenia leczenia uzupełniającego. Profesor dodaje, że zmieniają się nieco czynniki ryzyka. Już nie tylko palenie, alkohol czy zła higiena jamy ustnej, ale ważną rolę odgrywają wirusy, szczególnie HPV.

Profesor
Wojciech Golusiński

Profesor Golusiński jest prezesem Polskiej Grupy Badań Nowotworów Głowy i Szyi oraz członkiem Zarządu Europejskiego Towarzystwa Nowotworów Głowy i Szyi. Zabięga w imieniu grupy o wpisanie Ogólnopolskiego Programu Profilaktyki Nowotworów Głowy i Szyi do Narodowego Programu Zwalczenia Chorób Nowotworowych. Zdaniem prof. Golusińskiego jest to bardzo ważne. Obecnie wielu chorych zgłasza się za późno, tymczasem choroba uchwycona w pierwszym stadium jest wyleczalna w 93%. Niestety, ludzie leczą się z doskoku, metodami domowymi. Potrzebna jest profilaktyka i edukacja. Wszystkich. Pacjentów i pracowników służby zdrowia. Lekarzy, lekarzy rodzinnych, studentów, a także specjalistów. Dla każdej z tych grup chcemy przygotować pakiety edukacyjne. To praca od podstaw w postaci ulotek, listów, konferencji. Kampania kosztowna, ale niezbędna. Edukacja jest czasem skuteczniejsza niż późniejsze leczenie. Trzeba ludzi przekonać, że należy zgłosić się do laryngologa, gdy poniższe objawy utrzymują się przez trzy tygodnie:

- bolesne i/lub utrudnione przełykanie,
- ból gardła,
- chrypka,
- ból języka, niegojące się rany w jamie ustnej, białe lub czerwone plamy na błonie śluzowej jamy ustnej,
- obrzęk szyi, guz szyi,
- jednostronne upośledzenie drożności nosa, krwista wydzielina z nosa.

To zalecenia na dziś. A przyszłość onkologii to analiza komórki nowotworowej, jej biologii, czy dzieli się szybko czy wolno, jaką specyfikę ma guz, badania patologii molekularnej – wszystko to razem doprowadzi do zindywidualizowania leczenia. Tego byśmy sobie życzyli – podkreśla prof. Wojciech Golusiński. AB